

Kako te mijenja maska?

Pokladni običaji mačkara iz Gljeva

Istraživanje pokladnih običaja *Dida iz Kamšenice*, odnosno *mačkara* iz Gljeva bilo je realizirano 28.1.2012. u okviru projekta *Karneval Kralj Europe II*, koji je financirala Europska unija u sklopu programa *Kultura 2010-2012*. Cilj projekta, bio je utvrditi i istražiti zajedničke korijene europskog karnevala u sklopu zimskih obreda plodnosti koji se još uvijek održavaju u velikom broju ruralnih i postruralnih zajednica u Europi.

Europski karneval ima korijene u širokoj lepezi zimskih pučkih maskiranja. Naime, zima je svugdje godišnje doba rituala, za razliku od ljeta, koje je, dakako, razdoblje poljodjelskih radova. I danas u selima većeg dijela Europe, prepoznajemo tragove pradavnoga i dalekog rituala nadahnutoga zemljoradničkom magijom, složenog obreda koji se održavao kako bi usjevi dobro rodili, kako bi se ohrabrila i potaknula seksualnost i poboljšala plodnost te da bi se potaknula obnova vremena i povratak razdoblja rasta. Preostale tragove tih drevnih rituala uz nove interpretacije prepoznajemo i kod mačkara cetinskoga kraja.

Tijekom istraživanja prikupljeni su predmeti za muzejsku zbirku, ali i audiovizualna građa (fotografije i videomaterijal) kojima smo zabilježili današnje oblike pokladnih ophoda mačkara cetinskog kraja. Ta građa ima neprocjenjivu vrijednost u istraživanju i bilježenju pokladnih običaja kao izričaja materijalne i nematerijalne baštine. Prikupljena je građa izuzetno vrijedna zbog mogućnosti nove interpretacije muzejskih predmeta i njihove kontekstualizacije s današnjim vremenom i suvremenim trendovima karnevala.

U izložbi su predstavljene su maske i kompletna oprema likova *Dida s Kamenščice* iz Gljeva kod Sinja koje smo kontekstualizirali s filmom *Mačkare iz Gljeva*, Michele Trentinija iz Etnografskog muzeja Trentina iz San Michelea u Adigeu iz Italije. S obzirom na zanimljivost izložene građe vjerujem da će ona potaknuti posjetitelje na „istraživanja“ u izložbi i da će naučiti kako ih mijenja maska.

U sklopu izložbe Etnografskog muzeja predstavili smo radove studenata Tekstilno-tehnološkog fakulteta (TTF-a) smjera Dizajna mode i Obrtničke škole za osobne usluge (kozmetičara i frizera), koji su bili posebno osmišljeni uz izložbu *Kako te mijenja maska*. Ti projektom ostvarena je kreativna suradnja između Etnografskog muzeja, TTF-a i Obrtničke škole za osobne usluge (kozmetičara i frizera) u kojoj su učenici i studenti tijekom jednog semestra inspirirani likom „Dida s Kamešnice“ izrađivali skice i modele. Njihovi radovi bili

su izloženi na izložbi i predstavljeni publici na modnoj reviji. Usto, učenici i studenti imali su priliku upoznati se s procesom nastanka modne revije (od ideje do realizacije). U projektu je sudjelovalo 36 studenta Dizajna mode i 14 učenika Obrtničke škole za osobne usluge (kozmetičara i frizera).

Uz izložbu organizirali smo niz aktivnosti koje su bile usmjerene prema djeci predškolske i školske dobi, te obiteljima. U suradnji s kreativnim sektorom s područja modnog dizajna bio je osmišljen dio izložbe *Probaj odijelo i postani Dida* koje je dizajnirala Lidija Fištrek, te radionice u kojima su polaznici aktivno sudjelovali u osmišljavanju svoje maske koju su kreirale inovativnom tehnikom nanošenja šminke vizažistice.

dr.sc.Zvezdana Antoš